

Tribuna

David Bueno i Torrens. Professor i investigador de genètica i divulgador de la ciència

Coulrofòbia

Fa un parell de setmanes, em va sorprendre tristament assabentar-me de la denúncia de la Guàrdia Civil per delictes d'odi a Jaume Pessarrodona, regidor de Cultura a l'Ajuntament de Sant Joan de Vilatorrada, comediant i fundador de la companyia de teatre de carrer Gog i Magog. El motiu va ser fer-se una foto prop d'un agent amb el nas de pallaso posat, que sempre porta per poder-se abillar. Els pallasos, com sabeu, són artistes còmics que, maquillats d'una manera exagerada i vestits estrafolàriament, pretenen provocar el somriure a partir dels seus actes, que sovint indueixen a la reflexió. Tanmateix, no tothom els troba divertits, i hi ha persones, sobretot infants però també alguns adults, que els temen.

LAPORALS PALLASSOS s'anomena coulrofòbia. És un neologisme que deriva de les paraules gregues *kolobatheron*, "xanques", i *phobia*, "mania". Casualment, a finals del 2017 van caure a les meves mans un parell de treballs científics que analitzen els orígens cerebrals la coulrofòbia. Un es va fer amb nens i l'altre amb adults, en ambdós casos hospitalitzats, als quals

visitaven pallasos d'hospital. De manera resumida, els mateixos elements, l'abillament exagerat i la reflexió, que fan gaudir unes persones provoquen por en d'altres. Quan veiem qualsevol objecte, animat o inanimat, o quan percebem una acció, automàticament el cervell busca referents on encaixar-ho. D'aquesta manera, a través dels referents que té, intenta anticipar-se a les situacions. És un mecanisme de salvaguarda en cas que la situació impliqui una amenaça, o bé per treure'n profit si implica una oportunitat avantatjosa. Sigui com sigui, quan veiem actuar un pallaso el cervell busca referents. Sap que

“Un estudi ha identificat el nas vermell com l'element que més influeix en la por als pallasos

és una persona, però el seu abillament exagerat –nas vermell, maquillatge, sabates grosses, etcètera– no acaba d'encaixar. Tampoc les accions que fa concorden amb les d'una persona adulta. Arribats en aquest punt, s'activen les amígdales, que són els centres que generen les emocions. Si el conjunt ens provoca una emoció de sorpresa agradable, somriem o riem a cor què vols. Si és desagradable, llavors tenim por, com a mecanisme d'autodefensa.

AIXÒ IMPLICA que el caràcter de cada persona, que depèn de molts factors, entre els quals les experiències prèvies que s'han viscut i la capacitat de gestionar amb més o menys encert les emocions, influeix en la resposta, de gaudi o de por, als pallasos. També hi influeix el context concret en què els observem. Aquesta gestió emocional, tanmateix, és la que ens permet valorar reflexivament l'abillament i les accions dels pallasos, i és d'aquesta reflexió que, com s'ha vist, en sorgeixen les rialles més sinceres. Curiosament, un d'aquests treballs ha identificat quin és l'element que més influeix en la coulrofòbia: el nas de color vermell.